උඩවලව වනෝද්‍යානයට යමු

අලි ඇතුන් මෙරට ජාතික සම්පතකි. වසරකට අලි ඇතුන් 150ක් පමණ මිනිස් ක්‍රියාකාරකම් නිසා මරණයට පත්වන යුගයක අප අලි ඇතුන් ආරක්ෂා කළ යුතු ම ය. ලංකාවේ අලි ඇතුන් ජීවත්වන විශේෂ ස්ථාන, වනෝද්‍යාන අතර උඩවලව ජාතික වනෝද්‍යානයට හිමිව ඇත්තේ සුවිශේෂ වැදගත්කමකි. හිදැල්ලේ ගැවසෙන තනි අලියකු හෝ තුන්පත් රැළක් හෝ අලි දක පහළොස් දෙනෙකු හෝ ඊටත් වැඩි ගණනක් එකට සිටින අලි රංචුවක් දැකීමට අවැසි නම් අප යා යුතු හොඳ ම ස්ථානය වන්නේ ද උඩවලවයි.

රන්නපුර සහ මොණරාගල දිස්ත්‍රික්ක දෙකට මායිමේ පිහිටා ඇති උඩවලව ජාතික වනෝද්‍යානය වලලේ ගඟ සංවර්ධන ව්‍යාපරය නිසා ඇතිවුණු වනෝද්‍යානයකි. හෙක්ටයාර 3400ක් තරම් විශාල උඩවලව ජලාශයේ ජලාධාර ප්‍රදේශය ආරක්ෂා කිරීමත් සංවර්ධන ව්‍යාපාරය නිසා වාසස්ථාන අහිමි වූ වනජීවීන්ට රැකවරණය සැලසීමත් යන කරුණු දෙක මූලිකාංශයෙන මෙම වනෝද්‍යානය ප්‍රකාශයට පත්විණි. 1972 ජූනි මාසයේ 30 වැනි දා වන සත්ව හා වෘක්ෂලතා ආරක්ෂක ආඥා පනත යටතේ ජාතික වනෝද්‍යානයක් ලෙසට ප්‍රකාශයට පත්වුණු උඩවලව ජාතික වනෝද්‍යානයේ මුළු භූමි ප්‍රමාණය හෙක්ටයාර 30821ක් පමණ වෙයි.

ගමන් මඟ

උඩවලව ජාතික වනෝද්‍යානය අගනුවරට ළඟින් ම පිහිටා ඇති ජාතික වනෝද්‍යානය නිසා ම දෙස් විදෙස් සංචාරකයෝ සුලභව වනෝද්‍යානය නරඹති. කොළඹ සිට වනෝද්‍යානයට දුර කි.මී 165ක් පමණ වෙයි. උඩවලව වනපියස නැරඹීමට අගනුවර සිට ළඟා වන්නේ නම් ප්‍රධාන මාර්ගය රත්නපුර හා පැල්මඩුල්ල හරහා වැටී තිබේ. පැල්මඩුල්ල - ඇඹිලිපිටිය මාර්ගයේ තිඹොල්කැටිය හන්දියෙන් වමට හැරී තණමල්වීල මාර්ගය ඔස්සේ ගමන් කරන විට මෙම 'අලි රස දානය' හෙවත් උඩවලව හමුවෙයි. වනෝද්‍යානයට ඇතුළු වීමේ ප්‍රධාන දොරටුව පිහිටා ඇත්තේ තිඹොල්කැටිය - තණමල්වීල මාර්ගයේ 7 වැනි සැතපුම් කණුව ආසන්නයේ ය.

ලංකාවේ වීයළි කලාපයේ පිහිටා ඇති මෙම ජාතික වනෝද්‍යානයට ගිනිකොන දිග මෝසම් මඟින් වර්ෂාව ලැබෙයි. සාමාන්‍ය වාර්ෂික වාර්ෂාපතනය දළ වශයෙන් මිලිමීටර් 1524ක් පමණ වෙයි. එමෙන් ම සාමාන්‍ය උෂ්ණත්වය සෙන්ටිග්‍රේඩ් අංශක 29.4 ක් පමණ වෙයි. වනෝද්‍යානයේ බටහිර දිගින් කොටසක් අන්තර් කලාපයට අයත් වන ලෙසට පිහිටා ඇති අතර සාපේක්ෂව වැඩි වර්ෂාපතනයක් එම ප්‍රදේශයට ලැබෙයි. වනෝද්‍යානය බොහෝ විට තැනිතලා භූමි ප්‍රදේශයක් ලෙස පවතින අතර අතරින් පතර කඳු ගැට කීපයක් ද පිහිටා අතර.

වනෝද්‍යානයේ උතුරු පෙදෙසින් කල්පොට කඳුවැටිය මෙන් ම බටහිර දෙසින් පිහිටි උල්ගල කන්ද ද ඒ අතර ප්‍රමුඛ වෙයි. ඊට අමතරව බඹරගල, රෙමිණිකොත වැනි ගල්තලාවන් ද වනෝද්‍යානයට අපූරු සුන්දරත්වයක් ගෙන දෙයි. වනෝද්‍යානය අපූර සෞපාණික හා සංස්කෘතිකමය වටිනාකමකින් යුත් නටබුන් කීපයක් ද වෙහෙරගොල්ල සහ වෙහෙරමංකල යන ප්‍රදේශවල දී අදටත් දැකගත හැකි ය. මෙම ප්‍රදේශයේ ආදී ජනාවාස පැවැති බවට චෙතිහාසික හා පුරාවිද්‍යාත්මක තොරතුරු ගණනාවක් ම හමු වී තිබීම ද වනෝද්‍යාන භූමිය තව තවත් වටිනා පෙදෙසෙක් කරවන්නකි. සීනුක්ගල, මුවන්සැලැස්ස වැනි ප්‍රසිද්ධ පුරාණ ගම්මාන පැවැතියේ ද උඩවලව වනෝද්‍යානය තුළ ය. අතීත ගැමීයන් විසින් ඉදිකරන ලද මුවන්පැලැස්ස වැව, දංගහ වැව, බුරුතුගොල්ල වැව තවමත් වනෝද්‍යානය තුළ දැකගත හැකි ය. ආර යොහොත් කුඩා දිය පහර පහක් එක්වර වළලේ ගඟට වීශේෂ පිළිබඳව කරන ලද සමීක්ෂණයක දී 'පැණි උගුඩුවා' සැලසුමය යුතු ප්‍රමාණයක් ජීවත්වන බව ද හෙළිවීය. එමෙන් ම 1936 දී යාල වනෝද්‍යානයෙන් වාරිතා වුණු ලංකාවට ආවේණික 'කොස් ඇට මීයා' ද උඩවලව වනපියසේ ජීවත්වන බවට ද එම සමීක්ෂණයේ දී හෙළිදරව් විණි.

උරග ලෝකයට අයත් සාමාජිකයන් අතර ගරා කටුස්සා ඇතුළු කටුසු වර්ග කීපයක් ද කිඹුලා ද කබරගොයා ද, තලගොයා ද සර්ප විශේෂ 30ක් පමණ ද මෙම වනෝද්‍යානයේ ජීවත්වන බවට වාර්තා වී තිබේ. ලංකාවට ආවේණික පක්ෂීන් වන හබන් කුකුළා, රතු මුහුණැති මල්කොහා, අළු කෑදෑත්තා, වලි කුකුළා ඇතුළු පක්ෂී විශේෂ ඇතුළු දේශීය හා විදේශීය පක්ෂි වර්ග රැසක් ම උඩවලව ජලාශය ආශ්‍රිතව වන පියසේ ඇති වැව් හා ලියකඩිති ආශ්‍රිතවත් දැකගත හැකි වෙයි. විවිධ වර්ණයන්ගෙන් සංකලනයන් ගෙන යුත් සමනළු වර්ග 50ක් පමණ ද උඩවලව වනෝද්‍යානයේ දී හිරිත්තණය කළ හැකි ය.

වීයළි අන්තර් කලාපයේ පිහිටා ඇති මෙම වනෝද්‍යානයේ සුලභ ලෙස පවතින්නේ පඳුරුමය තුරුලතා ය. උස් ශාක අතරින් බුරුසු, හල්මිල්ල, කළුවර, අඟැහැල, කොලොං, මීල්ල, කෝන්, කණුමැල්ල ආදී ශාක ද බහුල ලෙස පවතී. වනෝද්‍යානයේ දකුණු මායිමට ආසන්නව පවතින හේන්කන වගාව ද අලි ඇතුන් හිතර ගැවසෙන සුන්දර පරිසර පද්ධතියක් බවට පත් වී තිබේ. වනෝද්‍යානයේ ඊශාන දිග ප්‍රදේශයේ බුළු, හෙල්ලි වැනි ඔෂධීය ශාක ද සුලභව පවතී. උඩවලව වනෝද්‍යානය වනෝද්‍යානයක් ලෙස ප්‍රකාශයට පත් කිරීමට පෙර ඇතැම් ප්‍රදේශ ජනාවාසව පැවතිණි. මේ නිසා ම හේන් ගොවිතැන් නිසා ස්වභාවික වෘක්ෂලතා එළි පෙහෙළි වීම ද සිදු වීය. එසේ වීවෘත භූමි බොහොමයක් වර්තමානය වන විට වීවෘත තණ භූමි බවට පත් වී තිබේ. මෙම තෘණ භූමි ප්‍රදේශයන්හි මාන, ඉලුක් වැනි තෘණ ශාක ද දමගිය වැනි පපුරු ශාක ද බහුල ලෙස පවතී.

සංචාරය කිරීම

උඩවලව ජාතික වනෝද්‍යානය නැරඹීම සඳහා විශේෂ මාර්ග පද්ධතියක් ද සංචාරකයන්ට නවාතැන් ගැනීම සඳහා සංචාරක බංගලා ද, කඳවුරු භූමි ද තිබීම මෙම වනපියස දොස් විදෙස් සංචාරකයන් අතර ඉතා ම ජනප්‍රිය වීමට ද හේතු වී තිබේ. සීනුක්ගල, වෙහෙරගොල්ල සහ තිඹිරිරසමංකඩ යන ස්ථානවල පවතින සංචාරක බංගලාවක නවාතැන්වෙන හෝ පන්සදාර සහ වෙරෙහෙමංකඩ නමින් යුත් වලවේ ගං ඉවුරේ පිහිටා ඇති එළිමහන් කඳවුරු භූමියක සිට රාත්‍රිය ගත කිරීමට ලැබේනම් එය ද ජීවිතයේ දී කෙනෙකුට ලබා ගත හැකි අපූරු අත්දැකීමකි.

වනයට ඇති තර්ජන

ලංකාවේ පවතින සෑම වනෝද්‍යානයකට මෙන් ම උඩවලව වනපියසට ද වීවිධාකාර වූ විනාශකාරී තර්ජන ද ගණනාවක් ම පවතී. ඒ අතර උඩවලව වනපියස ආශ්‍රිතව පවතින දඩමස් වෙළඳාම ප්‍රධාන වෙයි. වනෝද්‍යානයට වඳින ඇතැම් දැඩයක්කරුවෝ වනෝද්‍යානය තුළ සිටින සතුන් මරා දමා ගම්මානවලට ගෙනැවිත් විකුණා ගැනීමට උතුරු වී සිටිති. එමෙන් ම වටිනා ගස්වර්ග කපා බිම දමා දැව ලබ ගැනීම ද සුලබ දෙයකි. අක්කර ගණනින් යුත් ප්‍රදේශ එළිදෙහෙළි කර 'කංකා' වගා කිරීම උඩවලව වනෝද්‍යානය තුළ සිදුවන ප්‍රධාන පෙළේ හිති වීරෝධී කටයුතු අතර වෙයි. වනජීවී නිලධාරීන් හා පොලිස් නිලධාරීන් අවස්ථා කිහිපයක දී රුපියල් කෝටි ගණනින් මිල තක්සේරු කළ කංකා හේන් විනාශ කළ අවස්ථා ගණනාවක් පිළිබඳව ද ජනමාධ්‍ය මඟින් වීරිත් වීට හොරතුරු හෙළිදරව් කර තිබේ.

එමෙන් ම ගඳසතා(ලන්ටානා) හමැති ආකුමණකාරී ශාක විශේෂය උඩවලව වනෝද්‍යානය තුළ සීඝ්‍ර ලෙස පැතිරී යාමට පටන්ගෙන තිබීම ද වන සතුන්ට ආහාර හිඟ කරන්නක් වී තිබේ. ලන්ටානා පපුරු කිසි අලි ඇතුන්ට ආහාර හිඟ වී මවුන් ගම්මාන කරා සහ වගාබිම් කරා යොමු වීම ද සුවිශාල සමාජයී ය හා පාරිසරික ගැටලුවකි. තවමත් අපේ වනපෙත් පිළිබඳ හැඟීමක් නොමැති සංචාරකයන් විසින් වනෝද්‍යානය නැරඹීමේ දී තැන තැන ඉවත දමන කැබලි කඩල ද වනෝද්‍යානය අපවිත්‍ර වීමට හේතුවක් ද වී තිබේ. මෙම කරුණු පිළිබඳව ද අප දැඩි සේ සැලකිලිමත් විය යුතු ය.

ඇත් අතුරු සෙවණ

උඩවලව ජාතික වනෝද්‍යානය නැරඹීමට යන සංචාරකයන්ට තරමක් දුරක හෝ සිට නැරඹීමට ඇති තවත් අපූරු ස්ථානයක් ලෙස ඇත් අතුරු සෙවණ හැඳින්විය හැකි ය. ලංකාවේ විවිධ ප්‍රදේශවලින් අතාර ඒ හමුවන අලි පැවවුන් මිනිස් වාසස්ථානයෙන් තොර ස්ථානයක හඳා වළා ලොකු මහත් වූ පසු යළි කැළෑවට ම යැවීමේ අරමුණ ඇති ව වනජීවී සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව ඇත් අතුරු සෙවණ ආරම්භ කළේ මෙය වසර කීපයකට කලිනි. වර්තමානයේ ඇත් අතුරු සෙවනේ අලි පැවව් 31 දෙනෙක් රැකවරණය ලබති.

කෙසේ වෙතත් ලංකාවේ සෙසු ජාතික වනෝද්‍යාන දේම උඩවලව ද අප ආරක්ෂා කර ගත යුතු සුපිතකි. ලංකාවේ දැනට ඉතිරිව ඇති වනසතුන් මෙන් ම තුරුලතා ද අනාගතයට සුරැකී පවතින්නේ මෙවැනි වනෝද්‍යාන අනාගතයට ඉතිරි වී පැවතුණොත් පමණි.

සීනුක්ගල, වෙහෙරගොල්ල සහ තිඹිරිරසමංකඩ යන ස්ථානවල පවතින සංචාරක බංගලාවක නවාතැන්ගෙන හෝ පන්සදාර සහ වෙරහෙමංකඩ නමින් යුත් වලවේ ගං ඉවුරේ පිහිටා ඇති එළිමහන් කඳවුරු භූමියක සිට රාත්‍රිය ගත කිරීමට ලැබේනම් එය ද ජීවිතයේ දී කෙනෙකුට ලබා ගත හැකි අපූරු අත්දැකීමකි.

එකතු වන ස්ථානය 'පස් ආර' වශයෙන් හැඳින්වුණු අතර එම ස්ථානයට වර්තමානයේ පන්සදාර ය යන නම ව්‍යවහාර වෙයි. එම ප්‍රදේශය ද උඩවලව සතුව පවතින තවත් සොඳුරු බිම්කඩකි.

වන සත්ත්ව හා වෘක්ෂලතා

ශ්‍රී ලංකාවේ තිබෙන වනෝද්‍යාන කීපය අතරින් වන සතුන් අතින් පොහොසත් වනෝද්‍යානයක් වන උඩවලව වනෝද්‍යානයේ ප්‍රධානත්ව ම සත්ව විශේෂය වන්නේ වලි අලි ය. සති කීපයක් වයසැති කුඩා අලි පැටවොයේ පටන් විවිධ වයස් මට්ටම්වල අලි ඇත්තු වනෝද්‍යානය තුළ නිරන්තරයෙන් සැරසරමින් සිටිති. සමස්තයක් වශයෙන් තත් කල මෙම වනපියසේ 300 - 350ත් අතර වූ වලි අලි ජීවත් වන බවට ද පරිපාරවේදීහු තක්සේරු කරති.

වලි අලින්ට අමතරව බළල් පවුලට අයත් දිවීයා ද, ඇඳුන් දිවීයා ද, කොළ දිවීයා ද මෙම වනපියසේ ජීවත් වෙති. ගෝනා, තිත් මුවා, වැලිමුවා, මීමීන්නා, වල් උරා, කුළු හරකා සහ වලසා ද උඩවලවේ ජීවත්වන සෙසු විශාල ක්ෂීරපායී සත්ව විශේෂ අතර වෙති. එමෙන් ම හිවලා, කලවැද්දා, ඊලවා, වඳුරා, හාවා , මුගටී විශේෂ 2ක් පමණ ද මීයෝ විශේෂ 5ක් පමණ ද වනෝද්‍යානයේ ජීවත් වෙති. 1989 වර්ෂයේ දී උඩවලව වනෝද්‍යානයේ ජීවත්වන ක්ෂීරපායී සත්ව විශේෂ පිළිබඳව කරන ලද සමීක්ෂණයක දී 'පැණි උගුඩුවා' සැලසුමය යුතු ප්‍රමාණයක් ජීවත්වන බව ද හෙළිවීය. එමෙන් ම 1936 දී යාල වනෝද්‍යානයෙන් වාරිතා වුණු ලංකාවට ආවේණික 'කොස් ඇට මීයා' ද උඩවලව වනපියසේ ජීවත්වන බවට ද එම සමීක්ෂණයේ දී හෙළිදරව් විණි.